

Tudnivalók a lóvizsgáról

Honvédségünk lóállománya nehezen pótolható és jelentékeny anyagi értéket képvisel. Lovaink szolgálatképességének megőrzése tehát a lovas és hajtó bajtársaknak, az anyagi szolgálat illetékes szakközegeinek, valamint a parancsnokoknak elsőrendű kötelessége.

Lóval rendelkező alosztályoknál általában minden hét csütörtökén lópihenő napot kell tartani. Kivételesen, indokolt esetben a lópihenő nap a hét más napján is megtartható. Az alosztályparancsnok a lóvizsgát a „Napirend”-ben megállapított időben ezen a napon tartja meg. Az alakulatnál az állategészségügyi szolgálatot ellátó csapatállatorvos kéthetenként a lóvizsgán megjelenni tartozik.

Az ellenőrző közegek (parancsnok, csapatállatorvos) a lóvizsgán a lóállományt az alábbi szempontok figyelembevételével vizsgálják át:

- a) erő- és tápláltsági állapot (kondíció),
- b) egészségi állapot,
- c) ápolás,
- d) patkolás, pataápolás,
- e) takarmányozás,
- f) a lóállomány tartásával és használatával összefüggő egyéb körülmények.

Vegyük sorra az egyes tényezőket:

a) *Erő és tápláltsági állapot.* A katonalónak a végzett munkával és takarmányértékesítőképeségével arányban álló takarmányozás következtében jó erő és tápláltsági állapotban, ú. n. munkakondícióban kell lennie. A takarmányértékesítő-képesség egyedi tulajdonság lévén, lovainkat egyedileg kell takarmányozni. Az egyedi takarmányozás feltétele: ismernünk kell lovaink takarmányértékesítőképeségét. Az egyedi takarmányozást (napi takarmányadagot) a kondíció, munkateljesítmény és takarmányértékesítőképeség alapján, a csapatállat-

orvos vélményének figyelembevételével a parancsnok határozza meg. Az alosztályparancsnok minden istállóparancsnok részére „Takarmányozási előjegyzés”-t ad ki, melyben az etetendő napi takarmánymennyiség lovanként van feltüntetve. Gyakorlatilag: az előírt össztakarmánymennyiség keretén belül ugyanolyan munka végzése esetén a jó takarmányértékesítő ló kevesebb, a rossz takarmányértékesítő, feljavításra szoruló ló több takarmányt kap. Ha valamely ló kondíciója közepes munka és kielégítő takarmányozás mellett romlik, a csapatállatorvosnak kell megállapítania, hogy mi az oka a kondíció romlásának (belső betegség, fogrendellenesség, belső élősködők, stb.).

A „Takarmányozási előjegyzés” minden lóvizsgánál kéznél legyen, hogy abban a parancsnok a szükséghez képest változtatásokat eszközölhessen.

A gondos parancsnok az egyedi és a munkateljesítmény szerinti takarmányozással kisebb mérvű igénybevétel esetén megtakarítást érhet el, melyből erősebb igénybevétel, szőrváltás, stb. esetén lovait erőteljesebben takarmányozhatja.

b) Az *egészségi állapot* ellenőrzése állategészségügyi szakfeladat. Elsősorban a fertőzőbetegségek korai felismerésére kell törekedni, azonban nem kevésbé fontos minden külső és belső betegség megállapítása. E közlemény keretében nem lehet felsorolni mindazt, ami a ló egészségi állapotának megítélésére vonatkozik. Döntő szempont: a lóval foglalkozó bajtársaknak (vonatkozik ez parancsnokra és alárendeltre egyaránt) az állategészségügyi kiképzés oly fokát kell nyújtani, hogy minden, a normális egészségi állapottól való eltérést időben, de elsősorban a lóvizsgánál észrevegyenek és azt az állategészségügyi szolgálat szakközegeinek jelentsék, illetve velük közöljék.

c) *Ápolás*. Az elhanyagolt, rosszul ápolat ló kondíciója rendszerint nem kielégítő. Innen a régi közmondás: „A jó ápolás fél abrak.” Amennyire nem szabad az ápolást túlzásba vinni, annyira fontos, hogy a lóval foglalkozók ismerjék a helyes lóápolás lényegbeli jelentőségét. A helyes ápolás elősegíti a bőrlélegzést, eltávolítja a különféle bőrbetegségek előidézőjeként ható izzadságot, szennyet, bőrelősködőket, stb.

A jólápoltság, a hosszú szőrök tisztántartása és az előírt módon való ápolása különös csint, tetszetőséget kölcsönöz a katonalónak.

A csüdhajlások ápolása esős, sáros időben különösen fontos, mert ennek elhanyagolása nehezen gyógyuló bőrgyulladás, ú. n. csüdsömör keletkezésére vezet.

Ha a loápolás naponta rendszeresen és alaposan történik, nincs szükség a csütörtöki túlzott ápolásra. Amit azonban az ápolás terén egész héten elmulasztanak, nehéz csütörtökön helyrehozni.

d) *Patkolás, pataápolás.* Lovaink patkolását 6—8 hetenként kell megújítani. A patkolás állapotának ellenőrzése a lóvizsgán álló lovon, szükség esetén a végtagok egyenkénti fel-emelésével és a ló mozgása közben történik. Számos rendellenesség megállapítására adódik ilyenkor alkalom. Leggyakoribbak: annak megállapítása, hogy a ló átpatkolásra szorul, patkóhiány, a patkók meglazulása, patkósarokhiány, patkótörés, szegcsonkok kiállása, stb.

A legsürgősebb rendellenességeket a patkolószaki személynét még a lópihenő napon hozza rendbe.

A szakszerű pataápolás célja a paták rugalmasságának fenntartása és egyes patabetegségek, pataelváltozások megelőzése. A lóvizsgán ebből a szempontból vizsgáljuk meg a patákat és az észlelt rendellenességekkel kapcsolatban mutassunk rá a helytelen pataápolás következményeire (szűkült paták, nyírothadás, stb.).

e) *Takarmányozás.* Utalunk az erő és tápláltsági állapot fejezeténél elmondottakra. A csapatállatorvos vizsgálja meg a takarmányok minőségét, tárolási módját, a takarmányozás helyes és célszerű kivételét, győződjék meg arról, hogy a lóállomány erő és tápláltsági állapota megfelel-e a takarmányozásnak és a végzett munkának. Ha valahol hibát találna, a parancsnokkal egyetértőleg keressék a baj okát és azt szüntessék meg. Fontos a takarmányok helyes mennyiségi adagolása. Ebből a célból megfelelő zabadagoló edényzetet kell használni, melynek pontos ürtartalmát és a vele adagolható zab súlyát ismerjük.

f) *Egyéb körülmények.* Nehéz volna minden mellékkörülményt felsorolni, melyeket a lóállomány helyes tartása és használata szempontjából figyelemre kell méltatni. Azért közülük csak néhány jellegzetes példát ragadunk ki:

1. *Istállórend.* Célja nem önkényeskedés. A katonai rend és fegyelem egyik tényezője és a hygiene követelménye. Lovaink csak jól almozott, tiszta, jól szellőztetett, lehetőleg légmentes istállóban pihenhetik ki a szolgálat fáradalmait, tehát istállórendet már ebből a szempontból is követelnünk kell.

2. *A lóval való bánásmód.* Szeretet és gondoskodás jellemezze a lóval való bánásmódot. A gyakorlott szem a rossz bánásmód jeleit könnyen észreveszi (ütlegetés, a ló fél ápolójától, stb.).

3. *Nyergék, szerszámok ellenőrzése.* A lóvizsgánál talált és a helytelen nyergelésből és szerszámozásból eredő elváltozások megállapításával nem szabad megelégedni, hanem kutatni és megszüntetni kell az okokat, melyek azokat előidézték.

4. *Az istállóügyeleti szolgálat és általában az ellenőrzés helyes vagy helytelen végrehajtása.* Gyakori sérülések, rugások arra utálnak, hogy az istállóügyeleti szolgálat nem jól működik, gyakori kólikás megbetegedésekből arra lehet következtetni, hogy az ellenőrzés az etetések alkalmával gondatlan.

5. *Beteg lovak ápolása.* Nem szorul bővebb bizonyításra, hogy mennyire fontos a beteg lovak szakszerű, gondos ápolása. Legcélszerűbb, ha minden istállóban feketére festett táblára krétával felírjuk a beteg ló nevét és gyógykezelési módját, ennek alapján a gyógykezelés vérehajtható és ellenőrizhető. A lóvizsgánál a csapatállatorvos minden esetben mutasson rá a beteg lovak helyes ápolására és az esetleges hiányosságokra. A mulasztót felelősségre kell vonni.

A csapatállatorvos a lóvizsgán szerzett észrevételeit és a talált rendellenességeket a gyengélkedő és beteg állatok „Nyilvántartási könyv”-ébe bevezeti. Bejegyzéseit az alosztályparancsnok láttamozza, a bejegyzett rendellenességeket és hibákat szüntesse meg.

A csapat (zászlóalj, osztály, ezred) parancsnokok helyesen járnak el, ha időnként az alosztályok lóvizsgáin személyesen megjelennek, továbbá, ha időnként zászlóalj-, osztály-, ezredparancsnoki lószemlét tartanak. A csapatállatorvos szolgálati kötelessége parancsnokát, de az utalt alakulat magasabb parancsnokát is tájékoztatni a lóvizsgák eredményéről és a loállomány állapotáról. Ezen jelentések és javaslatok alapján tehetők meg a szükséges intézkedések.

Láthatjuk, hogy a lóvizsga az alosztályok életében jelentős esemény és azt az értékes loállomány szolgálatképességének megőrzése, teljesítőképességének fenntartása és fokozása érdekében kellő komolysággal, ügybuzgalommal és szükség esetén eréllyel kell végrehajtani.

Dr. Ágoston Béla óo. alezredes.

